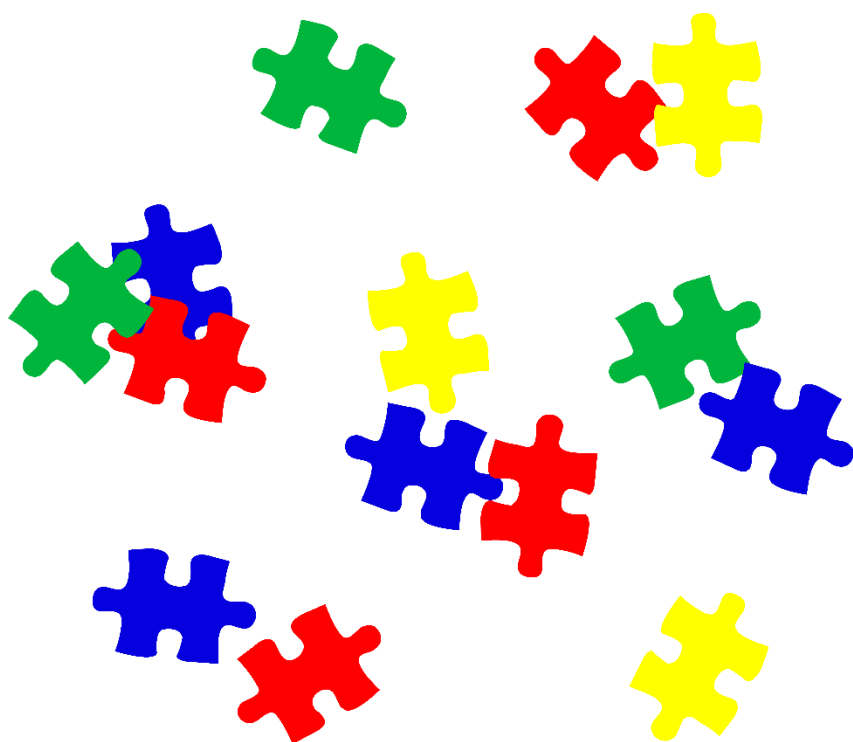

BEREMO NA TEMO AVTIZMA

pripravila Tanja Lozej, prof. def.

OŠ Kozara Nova Gorica

BEREMO NA TEMO AVTIZMA

Za otroke

Sabina Korošec Zavšek

RADOVEDNI MIHEC – Mihec in živali

Mihec ni samo knjiga, ampak je veliko več. Je knjig, je didaktična risanka, je zbirka fotografij in video posnetkov, ki pomaga otrokom pri razvoju govora in jezika. Je tudi risanka, ki uči otroka enostavnega risanja. Pametno knjigo uporabi skupaj s pametnim telefonom ali tablico, s katero prebereš QR kodo, ki omogoči ogled delčka risanke, ter foto in video zbirke. Več pa najdeš v naši tiskani knjigi Mihec in živali, ki jo lahko naročiš na Mihčevi spletni strani

<https://radovedniamihec.si/>

Na spodnji povezavi je predpogled dela knjige.

https://issuu.com/radovedniamihec/docs/mihec_in_zivali_knjiga_e-knjiga_demo_za_demo_issuu

Za otroke, mladino in odrasle

Mateja Tominšek Perovšek:

MOJ PRIJATELJ OLI (slikanica o avtizmu)

Založba Pivec, 2020

Oli je za pest velik, razkuštran psiček, ki se nekega dne premražen znajde pred vrati hiše, kjer stanuje deček Rudi. Ta kmalu ugotovi, da je prikupen Oli »prav čuden pes«, ki postavlja nenavadna vprašanja, čivka, kadar ga je strah, in mijavka, kadar se počuti dobro. Zelo rad igra računalniške igrice, hitro se razjezi in tudi s svojimi pasjimi sovrstniki nima kaj dosti skupnega. Kljub temu ali pa morda prav zato, Rudi in Oli postaneta neločljiva prijatelja, ki se ne ozirata na zlobne pripombe tistih, ki ne razumejo kužkove drugačnosti. A vendar, kaj dela Olija tako posebnega? Po odgovor se Rudijeva družina odpravi k pasjemu psihologu, ki ugotovi, da psiček potrebuje veliko ljubezni in potrpljenja - Oli ima namreč posebnost, ki jo psihologi imenujejo Aspergerjev sindrom. Družina Olija nato še bolje razume – strinjajo se, da imamo prav vsi najrazličnejše težave za katere pa je pomembno, da jih pametno in potrpežljivo rešujemo in da konec koncev le prava, topla in sočutna ljubezen vedno premaga vse ovire.

Knjiga o Oliju pomembno prispeva k vrstniškemu razumevanju drugačnosti in avtizma. Sabina Korošec Zavšek je v uvodni besedi zapisala, da se v praksi kaže, da so otroci z avtizmom še vedno pogosto osamljeni in izločeni iz medvrstniškega življenja, čeprav je med njimi veliko zanimivih osebnosti z lepimi in dobrimi lastnostmi, ki pa jih zaradi svojih socializacijskih in komunikacijskih primanjkljajev izkažejo le v varnem in spodbudnem okolju. »Verjamem, da bo kakšen otrok odprl svoje srce tudi s pomočjo te srčne knjige, ki dobro ponazarja nekatere težave otrok z avtizmom in detabuizira avtizem.«

<https://www.druzina.si/>

L. Ely, P . Dubnar

LUKA JE MED NAMI

Založba Damodar, 2009

RECENZIJA BUKLA

»Luka ni čisto tak, kakršni smo drugi,« pripoveduje deklica o svojem novem sošolcu. Pogosto le sedi in strmi v steno, riše čudne stvari, ponavlja besede za drugimi in se ne druži s sošolci. Luka je avtist. Prijazni učiteljici Špela in Mojca spodbujata otroke, da skušajo sošolca razumeti in sprejeti njegovo drugačnost. Prek posebne igre nogometa najdejo način, da ga vključijo v svoj svet in se približajo njegovemu. Slikanica je bila nagrajena za najboljšo slikanico za otroke s posebnimi potrebami leta 2006.

Daniela Šavli

<https://www.bukla.si/>

Kathy Hoopmann

VSE MAČKE IMAJO ASPERGERJEV SINDROM

Založba Damodar, 2009

(za mladino, ob razlagi tudi za otroke)

RECENZIJA BUKLA

Ta prisrčna mačja slikanica je hkrati ganljiva, šaljiva in globoka. Ob zabavnih fotografijah mačk priznana storkovnjakinja naniza preprosta dejstva in podatke o Aspergerjevem sindromu, obliki avtizma, ki se kaže v tem, kako posameznik razume svet okoli sebe, procesira informacije in vzpostavlja odnose z drugimi ljudmi. Ker je knjiga namenjena tako odraslim kot otrokom, je idealna za vse, ki bi želeli razumeti posebnosti in zmožnosti ljudi z Aspergerjevim sindromom.

Daniela Šavli

<https://www.bukla.si/>

Alenka Klemenc

KAKO JE BITI JAZ

Knjiga je izšla v založbi Delovnega in zaposlitvenega centra Janeza Levca, 2012

Knjiga *Kako je bit jaz* na posrečen način celostno predstavlja problematiko Aspergerjevega sindroma (AS). Prvič so v eni knjigi zbrani tako osebna izpoved staršev in osebna izpoved otroka (z mnogo ilustracijami), kot tudi medicinska opredelitev in terapevtsko ovrednotenje doživljanja družine, ki se sooča s to motnjo.

<https://www.emka.si/>

Alenka Klemenc

JURETOVO LETO

Knjiga je izšla v založbi Centra Janeza Levca, 2015

Iz Uvodnika knjige - nagovor urednika dr. Mateja Rovška Knjiga »Juretovo leto« ni neposredno nadaljevanje knjige »Kako je biti jaz«, prej bi lahko dejali, da je njena razširitev in nadgradnja. Knjigo sestavlja dvajset zgodb, upodobljenih v stripih, avtorice mag. Alenke Klemenc, matere sina z AS. Pri zgodbah, ki si sledijo v zaporedju letnih časov, izhaja iz neposredne starševske izkušnje in svoje poklicne prakse. Zgodbe so preproste in razumljive tudi mlajšim bralcem, njihovim staršem ali učiteljem pa prepušča tudi svojo interpretacijo dogodka. Vsako specifično situacijo, ki je značilna predvsem za otroke z AS, avtorica zaključuje z naukom oziroma posplošenim povzetkom. Vsebinsko najpomembnejši del zgodb je, da ponujajo priložnosti za učenje pozitivnih vzorcev vedenja. Tako zasnovane zgodbe so bile iztočnica za pristop dveh strokovnjakinj, Branke D. Jurišić in Katarine Erzar Kompan. Branka D. Jurišić mestoma uporabi vsebino zgodb kot uvod v akademsko naravnane prispevke ali pa zgodbe poveže s pojasnjevanjem katere izmed značilnosti otrok z AS. Povezanost izsledkov najnovejših raziskav in dolgoletne prakse pri specialno pedagoški obravnavi otrok z avtizmom in sodelovanja z njihovimi starši, se steka v razumljiva, nazorna in strokovna besedila. Tak primer je predstavitev treh kognitivnih teorij o avtizmu. Opisom značilnosti sledijo tehnike, strategije in pristopi za ravnanje staršev in učiteljev, kot so vizualna podpora, socialne zgodbe, krepitev želenega vedenja in odzivanje ob vedenjskih izbruhih. Prispevki Katarine Erzar Kompan izhajajo iz zornega kota družinske dinamike odraščajočega otroka v različnih socialnih interakcijah - predvsem v družini, a tudi širši socialni skupnosti - med njegovimi vrstniki. V ospredju vsakega izmed besedil je pogled matere in očeta, ki Juretu s tankočutnim razumevanjem otrokovega sveta in podporo ob njegovih težavah v odraščanju pomagata pri izgradnji njegove ustrezne socialne identitete v družini in družbi, ki vodi do normalizacije v odnosih tako med posameznimi družinskimi člani kot tudi na ravni šole, prijateljev in širše okolice.

Center Janeza Levca Ljubljana – informacije o knjigi Juretovo leto, februar 2016

Isabelle Carrier

ERIKOVA MALA PONEV

Založništvo Društvo za razvoj človečnosti: Ekološko-kulturno društvo Za boljši svet, 2021

O knjigi

Erik za seboj vedno vleče svojo majhno ponev.

Nekega dne mu je padla na glavo...pravzaprav ne vemo zakaj.

<https://modripes.si/>

Na spodnji povezavi je posnetek slikanice Isabelle Carrier: Erikova mala ponev - kako predstaviti otrokom drugačnost, posebnosti vsakega izmed nas, težave s katerimi se kdo sooča, sprejemanje drug drugega, oblike pomoči.... za mlajše in starejše otroke in tudi za odrasle.

<https://www.youtube.com/watch?v=cLmGlpTNAsk>

Helena Kraljič

ŽAN JE DRUGAČEN (zgodba o dečku z avtizmom)

Založba Morfem, 2014

Avtizem ni bolezen, ampak je razvojna motnja. To pomeni, da se otroci z avtizmom, med njimi tudi Žan, razvijajo drugače, predvsem na tistih področjih, ki so pomembna za življenje v skupnosti. Slikanica lepo prikaže, da Žan ni drugačen, ker bi si to izbral ali želel, ampak, ker drugače ne zna. V svoj svet se umika, ker je ta edini, kjer se znajde in počuti varnega. V njem ni »besed«, ki jih ne razume, ne dražljajev, ki so zanj boleči, in ne sprememb, na katere se težko prilagodi.

Slikanica o Žanu bo otrokom in odraslim pomagala, da bodo na posebnosti otrok z avtizmom gledali drugače in s tem dali možnost tem »posebnežem«, da bodo postali del našega skupnega sveta.

Ta svet bo s tem bogatejši in lepši za vse.

Dr. Marta Macedoni – Lukšič, Center za avtizem

<https://www.bukla.si/>

Za mladino in odrasle

Siobhan Dowd

UGANKA LONDONSKEGA OČESA

Hlebce, Zala, 2016

Dvanajstletni Ted Sparks, fant z avtistično motnjo, pripoveduje zgodbo o izginotju bratranca Salima, kar se je zgodilo na panoramskem kolesu v Londonu. Teta Gloria in njen sin Salim se nameravata preseliti iz Manchestra v New York in pred poletom v ZDA sta obiskala še Tedovo družino. Odločijo se, da se bodo peljali z Londonskim očesom. Po čudnem razpletu okoliščin karto dobi samo Salim, Ted in njegova starejša sestra Kat pa opazujeta kabino, v katero je vstopil. Čez pol ure bi moral izstopiti, vendar je nenavadno izginil. Ted poskuša rešiti uganko izginotja, saj ima neverjetne sposobnosti razmišljanja in vidi stvari drugače kot običajni ljudje. In prav zaradi njegovega sistematičnega reševanja primera ga lahko občudujemo.

<https://www.dobreknjige.si/>

Ivona Brezinova

VPIJ POTIHO, BRAT

Miš založba, 2020

Jeremiáš je samosvoj. Živi v svetu strogih pravil, v svetu, v katerem ima vsak dan v tednu svojo barvo, kosi kruha pa so nujno okrogli. S svetom, v katerem živita mama in sestra, se ne razume najbolje. Včasih komu povzroča preglavice, toda ljubeči mama in sestra mu vselej stopita v bran.

Samo da jima Jeremyja ne bi dali v zavod, tega ne bi prenesli.

Ivona Březinová občutljivo, vendar s potrebne širše perspektive pripoveduje zgodbo avtističnega fanta in njegove družine, ki se z njegovo motnjo vsakodnevno spopada. Knjiga z odličnimi ilustracijami Tomáša Kučerovskega otrokom prikazuje, da je s tako motnjo mogoče živeti in da sta na koncu, kot vedno, od vsega najpomembnejša ljubezen in zadostno razumevanje. Knjigo je prevedla Diana Pungeršič, spremno besedo je napisala Nina Prešern. Knjiga je leta 2017 prejela češko nagrado zlatá stuha za najboljšo mladinsko knjigo.

<https://www.miszalozba.com/>

Naoki Higašida

ZAKAJ SKAČEM

Glas dečka iz tišine avtizma

Založba Mladinska knjiga, 2014

Zakaj niste nikoli pri miru? Zakaj se ne zmenite za nas, kadar se pogovarjamo z vami? Zakaj kar naprej ponavljate neka dejanja? Zakaj skačete? Na to in še na desetine vprašanj odgovori trinajstletni Naoki, avtistični deček, ki nam pokaže, da ljudje z avtizmom ne zaznavajo in čutijo premalo, ampak drugače.

Drobno delo z velikim srcem, ki razsvetli, pretrese, opogumi in spodbuja k empatiji do različnosti.

»Upam, da tudi to pisanje pomaga izbiti opeko ali dve iz stene nerazumevanja in osame, s katero so pogosto obdane osebe s posebnimi potrebami. Pomoč je tisto, kar večja njihovo samostojnost in neodvisnost: da v vse večji meri zmorejo, česar prej niso zmogle ali kar so zmogle le z velikim naporom.« dr. Apolonija Klančar

<https://www.bukla.si/>

Graeme C Simson

PROJEKT ROSIE

Založba Mladinska knjiga, 2014

Knjiga ob kateri se boste zabavali. Glavni junak, 39 letni profesor Don ima lažjo obliko avtizma, vendar se tega ne zaveda. Išče si življenjsko sopotnico. V ta namen sestavi precej obsežen vprašalnik, vendar večina kandidatke odpade že po nekaj vprašanjih. Nekega dne mu pot prekriža Rosie, ki je vse kaj drugega kot primerna kandidatka zanj. Rosie išče svojega biološkega očeta. Don ji pri tem pomaga in v univerzitetnem laboratoriju analizira vzorce potencialnih kandidatov. Začnejo se zabavne pripetije, ki pripeljejo do srečnega konca.

<https://www.dobreknjige.si/>

Graeme C Simson

PROJEKT OTROK

Založba Mladinska knjiga, 2015

Rosie in rahlo avtističnega profesorja Donalda Tillmana poznamo že iz romana Projekt Rosie. V tokratni zgodbi sta poročena že deset mesecev in deset dni. Don je zaradi Rosie korenito spremenil življenje. Ne uživa več vsakodnevno standardiziranih obrokov in postal je bolj spontan. Novica, da je Rosie noseča (kar seveda nikakor ni bilo v načrtu), Donu občutno zamaje tla pod nogami. Že spet se mu življenje spremeni. Rosie mu zabiča, da je naslednjih devet mesecev ne sme razburjati, ker bi povišana raven kortizola škodila otroku. Don vzame opozorilo zelo resno in se popolnoma posveti projektu otrok. Prijatelj mu odstopi prostorno stanovanje, v katerega se vseli tudi Rosijin mentor s fakultete Gene. Zmedeni Don išče nasvete v knjigah, pri prijateljih in na spletu. Pride celo v navzkriž z zakonom in mu grozi kazenska ovadba. Ker seveda ne sme razburjati Rosie, se zaplete v mrežo laži. Stvari mu popolnoma uidejo iz rok. Na ploščice v kopalnici sicer vestno riše otrokov razvoj, vendar z Rosie in s Popkom v trebuhu počasi prične izgubljati stik.

<https://www.dobreknjige.si/>

Federico De Rosa
MOJ AVTIZEM IN MOJA VERA
Založba Novi svet, 2017

Federico De Rosa ima nenavadno življenjsko zgodbo. Bil je običajen dojenček, a je kmalu začel kazati znake avtizma. K sreči je imel ljubeče in skrbne starše, brata in sestro, tete in strice, stare starše, dobre zdravnike, vzgojitelje, učitelje, profesorje, duhovnike, sošolce in prijatelje. Čeprav ne more govoriti, je končal srednjo naravoslovno šolo in napisal izjemno knjigo, ki nam nudi vpogled v notranjost avtističnih oseb, njihovih omejitev, stisk, tesnobe in groze, a tudi specifičnih sposobnosti in talentov, s katerimi so obdarjeni. Knjiga je napisana optimistično, iskreno, s hvaležnostjo in ljubeznijo do vseh, ki so Federicu stali ob strani in mu pomagali. Včasih se ob kakem odlomku prisrčno nasmejemo, ob Federicovih razmišljanjih pa nam kdaj tudi vzame dih, tako globoka so in tako tenkočutno zapisana.

<https://www.dobreknjige.si/>

Ilana Zoya Glisk
NE GLEJ STRAN: ŽIVLJENJE Z AVTIZMOM
Založba IGM Legacy, 2021

Knjiga je osebna izpoved dekleta, ki se zaradi motnje avtističnega spektra spopada s številnimi ovirami, ki so ji bile položene v zibelko. Velikokrat nerazumljena in deležna pomenljivih pogledov, se bori z obsesivno kompulzivno motnjo, čustvenimi izpadi, motnjo senzornega procesiranja, tesnobo in paničnimi napadi. Sprejmite ta zapis kot osebno povabilo v njen notranji svet, njena občutja, razmišljanje, dožemanje okolice in spoznajte, kako tuj je lahko videti svet skozi oči »čudnega« dekleta.

<https://www.emka.si/>

Barry Jonsberg
MOJE ŽIVLJENJE KOT ABECEDA

Miš založba, 2017

"A kot abeceda." Tako začne o svojem življenju pripovedovati dvanajstletna Candice. Zavzeto in predano se tako kot vsega, kar počne, loti domače naloge: za vsako črko abecede napisati nekaj o sebi. Bralcu se predstavi res posebna deklica, bistra, čuteča in pogumna. Odtujena svetu tehnologije se posveča tistemu, kar v življenju šteje največ. Zaveda se svojih težav z osebnimi stiki, razumevanjem prenesenih pomenov, nekoliko čudaško naravo, ampak se s tem ne obremenjuje. Čeprav ji sošolci prilepijo etiketo P. P. (kratica za posebne potrebe) ali ji kdo navrže, da ni morda avtistka, sama zase pravi, jaz sem jaz, ter vsem zbadljivcem zrelo odgovarja: "Vsi smo posebni in vsak ima svoje potrebe." Njena pripoved je obarvana s humorjem in bogatim besediščem (slednje je zasluga zvestega prebiranja slovarja ter romanov Charlesa Dickensa), hkrati pa tudi zelo osebna in bridka, ko se dotakne izgube, s katero se je soočila njena družina. Candice se na vso moč trudi pregnati žalost, ki jih je obkročila. In med njenimi najdražjimi sprva nekoliko obotavljivo, nato pa čisto jasno zazveni smeh. Roman o odraščanju izpod peresa avstralskega pisatelja Barryja Jonsberga je prejel različne nagrade za mladinsko literaturo.

<https://www.dobreknjige.si/>

Za mlajše odrasle in odrasle

Mojca Glisk

NE GLEJ STRAN: NAPADI POŠAST POD POSTELJO

Založba IGM Legacy, 2021

Knjiga opisuje življenjsko zgodbo matere, ki se ji je svet obrnil na glavo ob hčerini diagnozi avtizma. Po začetnem šoku, ki ji je spodnesel tla pod nogami, se je pobrala, odločena, da bo premaknila gore in storila vse, da bo njena hči imela normalno življenje. V tej utrujajoči bitki je popolnoma pozabila nase in zbolela tudi sama, vendar je bolezen sprejela kot opozorilo, da mora korenito spremeniti življenje. Multipla skleroza je bila odskočna deska na njeni poti k osebnostni rasti, ki jo je »odhod« moza le še utrdil, saj je spoznala, da notranja sreča ne sme biti odvisna od zunanjih dejavnikov. Avtorica deli izkušnjo z bralcem kot mama in ženska, hkrati pa bralca naslavlja tudi kot psihoterapevtka, z napotki in vajami za premagovanje posledic travmatičnih dogodkov in s poudarkom na pomembnosti majhnih stvari v življenju, ki jih običajno spregledamo.

<https://www.emka.si/>

Rodaan Al Galidi

AVTIST IN POŠTNI GOLOB

Založba Sodobnost International, 2016

Geert s svojo mamo živi v neki vasi na Nizozemskem, v hiši, ki meji na center ponovne uporabe. Fant, ki lažje kot z ljudmi povezavo najde s predmeti, začne v skrivnostnem svetu centra razvijati svoj nenavadni talent, ko iz stvari izvleče naravnost čudežne nove lastnosti. Po mladostnem eksperimentiranju z najrazličnejšimi predmeti mu nekoč pujsek, ki se po nesreči znajde v centru, odpre vrata v svet glasbe. Geert tako začne iz starih kavčev, ki so razstavljeni v centru, izdelovati naravnost čudovite violine, ki se lahko merijo s tistimi, ki jih je izdeloval Stradivari. Nekoč ga po naključju odkrije nemški prodajalec violin Schneider, ki prepozna njegov talent in mu za violine pošteno plača. V mirno življenje Geerta, sedaj že v odraslih letih, pa se nekega dne vplete poštni golob, ki mu hitro začne spreminjati življenje. Topla in duhovita pripoved je četrti roman iraškega avtorja, ki ustvarja v azilu na Nizozemskem.

<https://www.dobreknjige.si/>

Natalija Šimunović

ELEGIJA

Založba Litera, 2018

Vsaka nesrečna družina je nesrečna po svoje.

V romanesknem prvencu slovenske avtorice beremo kroniko družine Rajher. Zgodba, ki se začne s smrtjo glave družine, Egona Rajherja, pripoveduje o bogati, ugledni družini, potomcih primabalerine Ljube in koncertnega pianista Egona, ki pa jo razjedajo notranje skrbi; te povzročajo predvsem mlajša hčerka Angelika, ki jo že od rojstva spremlja dvom o očetovstvu, poleg tega pa ni čisto kos življenju, tako da jo nazadnje odnese v svet mamil. Pri rosnih devetnajstih letih zanosi in rodi fantka, ki je poseben, in ki počasi odrašča v glasbenega savanta ... Družinsko kroniko zapisuje Benedikta, žena Rajherjevega edinca, ki se poleg družinskih bojuje tudi z lastnimi problemi, ki zaokrožujejo nesrečno usodo rodbine.

<https://www.dobreknjige.si/>

Helen Hoang KVOCIENT POLJUBA

Založba Učila International, 2018

Pripoved bi lahko uvrstili med visoko funkcionalno romantično erotiko, od katere vam lahko zraste sladkor, če pravzaprav ne bi brali edinstvenega opisa doživljanja spolnosti oz. intime visoko funkcionalne avtistke. Tako imenovani aspergerjev sindrom glavni junakinji preprečuje "običajno čutenje", junakinja ima težave s "prekrški" v rutini, socialnih stikih, dotikih, spolnosti, goji določene obsedenosti, denimo obsedenost s službo, tesnoba je v družbi ipd. Obsedena postane tudi z najetim postavnim žigolom, ki pa ima svoje skrivnosti... Ob koncu romana pisateljica spregovori o svojih in hčerinih težavah z aspergerjevim sindromom. Ženske svoje težave načeloma dokaj dobro (visoko funkcionalno) skrivajo, zato je knjiga s tako občutljivo tematiko kot je "drugačna intima" dragocen prispevek k prepoznavanju avtistk, k spoznavanju, opazovanju soljudi, strpnemu pogledu na partnerje, empatiji in k spoznanju, da recepta za "pravi odnos ali seks" ni. Knjigo so bralci "CityMagazine" izbrali za najboljšo romanco leta 2018. Junakinjo Stello je pisateljica ustvarila iz svojih izkušenj.

<https://www.dobreknjige.si/>

Helen Hoang

NEVESTA NA PREIZKUŠNJI

Založba Učila International, 2019

Nekaj v njem se je premaknilo ...

Tran Ngoc My ni vedela, da ji bo čiščenje hotelskih prostorov spremenilo življenje. Tega, pred obiskom hotela, ni vedela niti Co Nga, dokler ni zagledala njenih iskrenih oči ter mešane barve polti. Na prvi pogled popolna nevesta za njenega sina Khaia. Ameriška avtorica je dolgo skrbno skrito težko priseljensko izkušnjo svoje matere ovila v pot mlade vietnamke My v Ameriko, ki se je v želji po ugajanju še pred prihodom preimenovala v Esme. Vonj po domači ribji juhi je vnesla v Khaiev dom, postopoma pa tudi v vse pore njegovega na videz zapletenega čustvovanja. Esme bralca navdihne s prizadevnostjo, previdnim iskanjem očeta in močno željo po ljubezni, preko katere težko uzre neizrečene Khaieve zadržke, ki jih avtorica v odtenkih lastnih izkušenj jasno vnese v zgodbo. Sodobna družinska in ljubezenska zgodba, ki o končnem razpletu molči vse do zadnjih strani.

Odlomek iz knjige

Gledal je v steno in razlagal: Sem avtist in imam težave s čutenjem. Prenašam samo določene dotike, še posebej na obrazu in laseh. Osredotočil se je na njen obraz. Najbolje, da ti kar pokažem. Mi daš roko? Iztegnil je dlan in Esme se mu je približala. Ni vedela, kaj pomeni avtist ali težave s čutenjem. Razumela pa je, da ji zaupa nekaj pomembnega - sebe. Zadržala je dih in počasi spustila roko. Bližje. Bližje. Dokler se nista dotaknila.

<https://www.dobreknjige.si/>

David Lagercrantz
DEKLE V PAJKOVI MREŽI

Založba Učila International, 2015

Nadaljevanje trilogije Millennium Stiega Larssona

Švedski raziskovalni novinar Mikael Blomkvist in hekerica Lisbeth Salander v nadaljevanju trilogije Millennium raziskujeta vohunsko zaroto, ki sega do najvišjih uslužbencev švedskih in ameriških obveščevalnih služb. Pri tem jima pomaga najbolj nepričakovana oseba: nemi avtistični deček, ki je bil priča umoru očeta, računalniškega genija. Z ugotovitvijo, da je deček savant, se začne lov na kriminalno združbo, za katero ponovno stoji duh iz Lisbethine preteklosti. Roman, ki se v izvirniku imenuje To, kar nas ne ubije, je 11 let po smrti Stiega Larssona, avtorja prvih treh romanov, napisal švedski novinar in pisatelj David Lagercrantz. Njegovo ime morda že poznate, v slovenščino je namreč prevedena njegova literarna biografija o slavnem nogometašu z naslovom Jaz sem Zlatan Ibrahimović.

<https://www.dobreknjige.si/>

Hari Kunzru
BOGOVI BREZ LJUDI

Založba Sanje, 2015

Iskanje resnice, ki je trajnejša od nas samih, skupna vsem, a hkrati edinstvena, drugačna za vsakogar med nami. Prek znanosti in verovanja nas vodi nazaj k ljubezni.

Britanski pisatelj, ki sicer živi in dela v ameriškem New Yorku, je v svoji četrti knjigi pred nas postavil ogledalo - v njem poleg usod in posledičnih prepletov zgodb štirih in več osrednjih likov, uzremo tudi sami sebe, svoja prepričanja, hrepenenja in trenutna življenja. Morda še najbližja nam je zgodba Lise in Jaza, zakoncev, ki se ubadata s svojim avtističnim sinom, ne rešujeta pa le njega in njegove usode pač pa tudi in predvsem svoj zakon. Vanj pa se vplete tudi usoda drugih, nešteti posameznikov, posebnih, drugačnih - tistih, ki verjamejo v obstoj drugih živih bitij v našem vesolju in tistih, ki zaradi posedovanja obilice kapitala še kako posegajo v življenja vseh ostalih. Njihova usoda (v tem ali pač v katerem od drugih, morda celo vzporednih časov) trči v delu ameriške puščave, ki so jo za svojo vzeli tisti, ki verjamejo, da obstaja več od življenja, ki ga živimo in civilizacij, ki jih poznamo. In kateri izmed vseh krajev, bi lahko bolj privlačil avtističnega fantka, katerega misli delujejo in se podijo po in v drugačnih, tujih sferah in svetovih? Branje, ki znanstveno razglabljanje o finančnih tokovih, denarju in NLP-jih poveže z mysticismom ameriških staroselcev in nas opominja, da naša usoda še zdaleč ni samo naša, naša dejanja pa vplivajo tudi na svet okrog nas in prek nas. Prebrano na dah in ob besednih/pisateljskih učinkih, ki spominjajo na filmske izdelke Quentina Tarantina.

<https://www.dobreknjige.si/>

James Copeland

IZ LJUBEZNI DO ANE: RESNIČNA ZGODBA AVTISTIČNEGA OTROKA

Založba Izberi, 2006

Ana je bila zelo poseben otrok, s hudimi vedenjskimi in socialnimi motnjami: ni govorila, vsega jo je bilo strah. Starši so bili nemočni, zdravniki niso znali pomagati, saj avtizem sredi 20. stoletja še ni bil diagnosticiran. Vendar pa je bila staršema v navdihu pokazana nenavadna in navidez kruta rešitev "trde roke", ki je danes splošno priznana pri zdravljenju avtizma. Ana je polagoma premagala marsikateri strah in se naučila socialnih veščin. Z dvajsetimi leti se je vpisala v šolo za manekenke ... Neverjetna resnična pripoved o moči starševske ljubezni, ki je v primeru Ane Hodges naredila pravi čudež. Knjiga bo v vzpodbudo in navdih tudi tistim, ki se tako ali drugače srečujejo z avtizmom.

Odlomek iz knjige

Toda iz vseh teh čustev je vzniknil najčudovitejši trenutek. Ivy je sedela na stolu in Ana je prišla v sobo. Brez besede je prišla do Ivy, objela jo je okrog vratu in ji izkazala nežnost, kakršno lahko izkaže samo hči svoji materi. Ana je prvič v svojem življenju izkazala ljubezen, ki je bila tako dolgo zaprta v njej.

<https://www.dobreknjige.si/>

Za odrasle

Alenka Vojska Kušer

NAŠ AMBROŽ

Mladinska knjiga, 2006

O KNJIGI

Emblem Društva za avtizem DAN je naslovnica skromne knjige z naslovom Naš Ambrož. Napisana je bila pred dvanajstimi leti in je bila v prvi vrsti namenjena za spodbudo staršem z duševno prizadetimi otroki, kot se je takrat reklo tistim, ki so psihično odstopali od ustaljenih norm. Diagnoza, pod katero so bili vodeni tudi otroci z infantilnim avtizmom, je povedala vse in nič, oziroma nekaj zdravstveno zelo hudega in brez spodbudne bodočnosti. Zato je bilo za nas starše še kako pomembno, da smo te svoje otroke sprejemali z vso ljubeznijo in jih po svojih zmožnostih čimbolj normalno vklapljali v življenje ter ob njih zaznali tudi kakšna majhna veselja in napredek.

Danes se v svetu mnogi strokovnjaki trudijo lajšati življenje ljudem z avtističnim sindromom s specifičnimi, njim prilagojenimi pedagoškimi programi, nekateri tudi z biološkimi zdravili. Res se še ne ve osnovnega vzroka za avtizem, odkrivajo pa se že laboratorijsko dokazljive patološke biološke spremembe, ki po svoje prispevajo k težkim simptomom avtizma.

Ker je knjiga Naš Ambrož že davno pošla, povpraševanje po njej pa je še vedno prisotno, jo bomo poskusili ponatisniti, po možnosti že z dodatkom o Ambroževem življenju danes.

Dr. Alenka Vojska Kušar

Alenka Vojska Kušer

NAŠ AMBROŽ JE ODRASEL

Založba Modrijan, 2013

Alenka Vojska Kušar je mati štirih odraslih sinov. Eden izmed njih, Ambrož, je avtist. Njegov avtizem spremljata motnja v duševnem razvoju in odsotnost besednega govora.

»Že več kot tri desetletja živimo z našim Ambrožem, z vsemi težavami in obveznostmi, ki so povezane z njim,« pravi Ambroževa mama, tudi avtorica knjige *Naš Ambrož* (1993), v kateri je tankočutno opisala življenje avtističnega dečka. A tistega Ambroža iz prve knjižice ni več. Zdaj, pri dobrih tridesetih letih, je na svoj način odrasel tudi Ambrož, čeprav je in bo vedno odvisen od drugih. Kako živi danes, pa je njegova mati opisala v knjigi *Naš Ambrož je odrasel*. Za knjigo mu je »posodila« svoj glas, tako kot mu ga v življenju pogosto posodi kot mama – bodisi mu s ponujenimi odgovori omogoči, da Ambrož svojo željo sporoči z odkimavanjem, ali pa mu ob fotografijah pripoveduje zgodbe, ubesedi njegove spomine na lepe dogodke in mu tako osmisli prosti čas v družinskem krogu.

Glas v tej knjigi ne govori o avtizmu in tudi ne na način, ki bi nam pomagal razumeti, kako Ambrož doživlja svoj svet. Mamin glas ne pripoveduje o njegovem avtizmu »od znotraj«, temveč o avtizmu zunaj, tako kot ga doživlja družina. Odkriva nam, kakšno je življenje družin, v katerih so tudi otroci z avtizmom.

<https://www.modrijan.si/>

Damjan Jensterle

PORCELANASTI ČLOVEK

Založba Ekslibris, 2016

Knjiga »Porcelanasti človek« je bila leta 2016 izbrana za najboljšo samozaložniško knjigo. Gre za pripoved o življenju z avtistično osebo. Damjan Jensterle sicer zamenja vsa imena in zakrije kraje, kjer se zgodba dogaja, kar pa bi utegnil bralec uganiti, je izpuščeno. Obravnava namreč občutljivo temo nasilja nad avtisti, nekakšnimi porcelanastimi ljudmi, ki niso opremljeni oz. sploh nimajo mehanizmov, da bi se branili sami, družba pa jih trpa v zavode, psihiatrične bolnice, oddelke z osebami s posebnimi potrebami kar povprek. Tudi starši zaupajo v družbene rešitve, a spoznajo, da so v takih oddelkih lahko »pospravljene« tudi agresivne in druge, drugačne osebe s posebnimi potrebami, tako da so avtisti lahke žrtve - kot se zareče celo strokovnjakinji v zgodbi. Strokovnjakov, ki bi pomagali ali opremili starše za življenje z osebami z avtizmom v resnici skorajda ni, kot družba problema ne poznamo dovolj. Zato sedaj poslušamo očetov glas otroka z avtizmom, izvemo, kako je živeti na ta način, kako otroci postanejo zgolj odrasli z avtizmom in so problemi le še večji in težji. Občasno mu očitajo jezo in zagrenjenost, s katero se oglašča, piše. A kje v resnici je sploh še kaj tistega energetskega naboja, ki bi utegnil kaj spremeniti? Sprijaznjenost in molk ne prinašata spremembe, kot ugotavljajo vpleteni preko svoje zgodbe. Vljudne prošnje nimajo učinka. Ko oče vse postavi na rob, se mu zazdi avtistična vsa družba, kjer smo vsi mi do drugih v odnosu pravzaprav tako, kot da z njimi ne živimo. Nas ne zanima. Skrbimo le zase. Peka piškotov predsednika države z osebami s posebnimi potrebami enkrat na leto nam zadošča. Ne pomiri nas, da je vse v redu. Na Svetovni dan avtizma se jih spomnimo, a tudi to je odločno premalo, daleč od resnice. Problemi so bolj kompleksni in v tej knjigi jih nek oče, ki je že zelo utrujen od vsega, a mu je še vedno mar, pogumno odstira.

<https://www.dobreknjige.si/>

Vodniki, priročniki in še kaj za starše, strokovnjake in vse, ki želijo vsaj malo razumeti svet otroka, mladostnika in odraslega z avtizmom

David Patterson

AVTIZEM

Založba Modrijan Založba, 2009

Kako najti pot iz tega blodnjaka: vodnik za starše pri biomedicinski obravnavi spektra avtističnih motenj

RECENZIJA BUKLA

Avtizem strokovnjaki pojmujejo kot razvojno nevrološko motnjo, ki se kaže v verbalni in neverbalni komunikaciji, tipičnih vedenjskih motnjah ter nenormalni čustveni in socialni odzivnosti. V tem vodniku, namenjenem predvsem staršem, ki imajo otroka s spektrom avtističnih motenj (SAM), dr. David Patterson poleg kratkega zgodovinskega razvoja nazorno opiše vzroke za avtizem ter preiskave, s katerimi lahko ugotovimo dejavnike SAM. Dr. Alenka Vojska Kušar, odgovorna za predgovor in strokovni pregled knjige, pa predstavi prvi projekt po protokolu DAN (po istoimenskem društvu za avtizem, ki ga izvaja) v Sloveniji. Priročnik svetuje staršem, kaj lahko storijo sami, na koga se lahko obrnejo za dodatno pomoč, in ponuja resnična pričevanja staršev, ki živijo s temi posebnimi otroki.

Daniela Šavli

<https://www.bukla.si/>

Philip Whitaker

TEŽAVNO VEDENJE IN AVTIZEM

Razumevanje je edina pot do napredka

izdalo Društvo Center za avtizem, 2011

Philip Whitaker je psiholog, specializiran za delo z otroki z motnjami avtističnega spektra iz Velike Britanije.

Glavno sporočilo priročnika ***Težavno vedenje in avtizem - razumevanje je edina pot do napredka*** je spodbujanje razumevanja, da moramo za spreminjanje otrokovega vedenja le-to najprej razumeti, se čim bolj celostno informirati o prepoznavanju znakov avtizma pri otrocih. Ta uporabniku prijazen in razumljiv priročnik za preprečevanje in obvladovanje težavnih vedenj, ki se lahko pojavijo v vsakodnevnem življenju otrok z motnjami avtističnega spektra, je namenjen predvsem staršem, učiteljem in zaposlenim v izobraževalnih institucijah. Podroben opis primerov in razumljiva navodila ponujajo bralcu okvir za razvoj lastnih rešitev.

<https://www.avtizem.net/trgovina>

Mojca Mihelčič

Planet Asperger

Kažipot za starše otrok z motnjo avtističnega spektra

Založba Mladika, 2017

ZALOŽNIK O KNJIGI

Mojca Mihelčič bo s svojo knjigo, svojim knjižnim prvencem, v veliko pomoč marsikateri slovenski družini. Njen *Planet Asperger* je namreč eno redkih del o Aspergerjevem sindromu pri nas. Avtorica v knjigi na najbolj prijazen, humoren in razumljiv način razkriva vse pasti in koristi, ki so njeni družini pomagale, da je postalo življenje na planetu Asperger tudi lepo. Mojčin »kažipot« ponuja staršem otrok z motnjo avtističnega spektra ogromno nasvetov in priporočil, od katerih je mogoče katero staršem še neznano. In to je tisto, kar je pomembno. Deliti izkušnje in znanje.

Planet Asperger ni samo pripoved o starševstvu, partnerstvu in življenju, precej drugačnem, kot si ga človek predstavlja, ko pred porodom prvega otroka izbira znamko plenice, barvo vozička in didaktične igrače. Je predvsem nepričakovano iskreno in briljantno humorno besedilo o potovanju skozi neznano, dobrodošlo vsakomur, ki se kdaj sprašuje o mejah svoji zmožnosti, pravilnem in napačnem pri vzgoji in skrbi za otroke, krivdi in odgovornosti, zaupanju vase in v druge.

RECENZIJA BUKLA

»Punčke so sicer navdušene nad živo igračko, ki jo lahko obuvajo in predstavljajo po mili volji, ampak zanj to ni preveč vzgojno ... Nikoli se nič ne pritožuje, a ga tudi nič ne zanima, nič ga ne motivira. Vse bi samo opazoval z varne razdalje,« je kratko, a slikovito poročilo z vrtca o fantu G s planeta Asperger. Tanka, prijazna, duhovita in nadvse praktična knjiga o življenju z otrokom, ki ima motnjo avtističnega spektra, je branje, ki ga priporočam vsem. Popisane so razvojne stopnje, od neodzivnega dojenčka do faze nenehnega govorjenja, če poenostavim. Toda nič ni enostavno, ne zanj ne za njegove bližnje. Kar je nam prirojeno s kulturo, samoumevno, je za njih vir neskončnega čudenja. »Zakaj Lačni Franz pòje, namesto da bi jedel,« je le eno v nizu mnogih vprašanj. Sliši se precej logično, kajneda? Knjigo dopolnjujejo natančni in kratki opisi različnih stanj, razvojnih obdobij, predvsem pa praktični nasveti, kako obravnavati napade jeze, krotiti vprašanja, ponavljanja, otroka opazovati, kako govoriti, kaj storiti in kdaj ne odreagirati, so le nekateri izmed napotkov kako sobivati z »aspijem«. Ne nazadnje je pomembno tudi to, kako naj si baterije polnijo straši. Srčna knjiga.

Jedrt Jež Furlan, Bukla 141

<https://www.bukla.si/>

Simona Weiss

Leseni deček sodobnega časa: Aspergerjev sindrom

Teoretska spoznanja in študija primera

Založba Obzorja, 2018

ZALOŽNIK O KNJIGI

Vsak otrok potrebuje vsaj enega človeka, ki verjame vanj, ki zaupa, da bo postal prav to, kar je zapisano v njegovi duši in po čemer hrepeni njegovo srce. Otroci z avtističnimi motnjami jih potrebujejo več. Ne le doma, tudi v vrtcu in šoli. Knjigo *Leseni deček sodobnega časa*, priporočamo v branje vsem, ki opravljajo katerokoli delo z ljudmi. Da bi razumeli in verjeli, kar sporoča knjiga: možno in mogoče je!

RECENZIJAK BUKLA

Simona Weiss je za svoje diplomsko delo, študiji o dečku z Aspergerjevim sindromom, prejela študentsko Prešernovo nagrado. Njena študija je pri nas prva, ki tako obsežno in v celoti obravnava tovrstno problematiko. Pričujoča monografija je nadgradnja njenega diplomskega dela, ki celovito predstavlja Aspergerjev sindrom kot različico avtizma. Kot poudarjajo pisci spremnih besed in recenzenti, se je avtorica poleg strokovnosti (»visoko ekspertna znanstvena monografija«) teme lotila izjemno občutljivo in večplastno. Posebej je izpostavljena in razdelana študija o Gašperju, dečku z Aspergerjevim sindromom. Pokojna avtorica v predgovoru med drugim pravi: »Nimamo časa, da bi podali roko, da bi se ustavili, objeli, prisluhnili ...« Življenje se odvija skupaj z nami v vsej svoji neponovljivosti – objemimo ga, ustavimo se in prisluhnimo lesenim dečkom sodobnega časa. Monografija je neprecenljivo gradivo za vse, da bi razumeli, sprejeli in živeli bolj sočutno in posledično bolj srečno.

Sabina Burkeljca, Bukla 146

<https://www.bukla.si/>

Gail Salz

MOČ RAZLIČNOSTI VEZ MED DUŠEVNO MOTNJO, NADARJENOSTJO IN GENIALNOSTJO

Založba UMco, 2019

ZALOŽNIK O KNJIGI

Že dolgo se sprašujemo, kako lahko nekateri posamezniki z različnimi duševnimi motnjami dosegajo zavidljivo visoko stopnjo produktivnosti in ustvarjalnosti; je to mogoče motnjam navkljub ali ravno zaradi teh motenj? Gail Saltz, briljantna psihiatrinja, psihoanalitičarka in avtorica odmevnih strokovnih knjig, v *Moči različnosti* raziskuje edinstvenost človekovih možganov in preučuje razmerje med motnjami, ki lahko predstavljajo oviro za uspešnost, in velikim potencialom, ki se skriva za njimi.

Avtorica profilira svetovno znane genije, ki so bili diagnosticirani z eno ali več možganskimi pomanjkljivostmi, vključno z učnimi težavami, disleksijo, motnjo aktivnosti in pozornosti, anksioznostjo, depresijo, bipolarno motnjo, shizofrenijo in avtizmom, ter prepričljivo pokaže, kako so ti svoje slabosti znali obrniti v prednosti. Z raziskovanjem njihovih življenjskih zgodb ponazarja, kako so specifični primanjkljaji na določenih delih možganov neposredno povezani

z velikim potencialom in nadpovprečnimi ustvarjalnimi, umetniškimi, empatičnimi in kognitivnimi sposobnostmi.

Knjiga je mešanica strokovne študije in analiz različnih biografij ter prikaže usode genijev in vsakdanjih posameznikov, ki niso le kar najbolje izkoristili svojih pogojev, temveč so uspeli ravno zaradi njih. Z zavedanjem svoje drugačnosti so namreč bolj jasno opredelili področja zanimanja, razvili poti za uspešno delovanje in ustvarili okolja, v katerih so najbolje razvili svoje talente in medsebojne odnose.

Moč različnosti prinaša uvide tudi v to, kako pomagati mladim z različnimi duševnimi pomanjkljivostmi pri njihovem odraščanju in izkoriščanju individualnih potencialov.

»Natančna raziskava Gail Saltz, ki potrjuje, da so vsaki možgani različni.«
– Andrew Solomon, avtor knjige *Far from the Tree*

O AVTORICI

GAIL SALTZ je priznana ameriška psihiatrinja in psihoanalitičarka z dolgoletno prakso, izredna profesorica na newyorški prezbiterijanski bolnišnici Weill-Cornell in psihoanalitičarka na Psihoanalitičnem inštitutu. Priznana je kot kolumnistka, redno piše za *The New York Times*, ob tem pa je avtorica odmevnih strokovnih knjig, saj deluje na področju psiholoških in duševnih motenj, zlasti tistih, ki se nanašajo na čustveno počutje žensk, medsebojne odnose in duševno zdravje, kot so *Postati resničen: kako premagati izgovore, ki nas zavirajo* (*Becoming Real: Defeating the stories we tell ourselves that hold us back*) in *Anatomija skrivnega življenja: psihologija življenja v laži* (*Anatomy of a Secret life: The psychology of living a lie*).

Moč različnosti je njena najnovejša knjiga in prvi prevod v slovenščino.

RECENZIJA BUKLA

Eno od ključnih vprašanj sodobne nevrologije in psihiatrije je, ali so možgani različni oz. ali njihovo različno delovanje lahko povzroča različne duševne motnje. Seveda ne gre samo za negativne plati, saj nekateri posamezniki z diagnosticiranimi duševnimi motnjami dosegajo zavidljivo visoko stopnjo produktivnosti in ustvarjalnosti na različnih področjih. Je to mogoče motnjam navkljub ali ravno zaradi njih? Gail Saltz, briljantna psihiatrinja, profesorica, psihoanalitičarka in avtorica odmevnih strokovnih knjig, v *Moči različnosti* raziskuje edinstvenost posameznikovih možganov in preučuje razmerje med motnjami, kar lahko predstavlja oviro za uspešnost, in velikim potencialom, ki se skriva za njimi. Avtorica profilira svetovno znane genije, ki so bili diagnosticirani z eno ali več možganskimi pomanjkljivostmi, vključno z učnimi težavami, disleksijo, motnjo aktivnosti in pozornosti, anksioznostjo, depresijo, bipolarno motnjo, shizofrenijo in avtizmom, ter prepričljivo pokaže, kako so ti svoje slabosti znali obrniti v prednosti. Z raziskovanjem njihovih življenjskih zgodb ponazarja, kako so specifični primanjkljaji na določenih delih možganov neposredno povezani z velikim potencialom in nadpovprečnimi ustvarjalnimi, umetniškimi, empatičnimi in kognitivnimi sposobnostmi. Knjiga *Moč različnosti* je mešanica strokovne študije in analiz različnih biografij ter prikaže usode genijev in vsakdanjih posameznikov, ki niso le kar najbolje izkoristili svojih danosti, temveč jim je uspelo prav zaradi njih. Z zavedanjem svoje drugačnosti so namreč bolj jasno opredelili področja zanimanja, razvili poti za uspešno delovanje in ustvarili okolja, v katerih so najbolje razvili svoje talente in medsebojne odnose. *Moč različnosti* tako prinaša tudi uvide, kako pri odraščanju in izkoriščanju lastnih potencialov pomagati mladim z različnimi duševnimi pomanjkljivostmi, in je zato pomemben prispevek pri raziskovanju delovanja človeških možganov.

Renate Rugelj, Bukla 148

Ignac Schmidt, Jan Schmidt, Majda Schmidt

DRAMA JE BITI STARŠ VESOLJCA

Drugačnost ni dolgočasna, je univerzalna

Založba Pivec, 2017

ZALOŽNIK O KNJIGI

Avtorji želijo preseči tabuje, povezane s posebnimi potrebami, in slednje približati osebam, ki delajo, živijo, učijo ali vzgajajo in ljubijo osebo s takimi potrebami.

Ignac Schmidt se je kot klinični psiholog vsakodnevno srečeval z otroki in mladostniki z motnjami vseh vrst in seveda z njihovimi starši, učitelji, svetovalci in drugimi osebami. V svoji tretji knjigi se je osredotočil predvsem na osebe z motnjo avtističnega spektra, z motnjo v duševnem razvoju in pridruženimi motnjami. Zanimala ga je kvaliteta življenja otrok z različnimi motnjami, predvsem avtizmom, in njihovih najbližjih, staršev, sorojencev, družine v celoti. V motnji avtističnega spektra je poskusil identificirati oziroma najti splošno in izrazil mnenje, da se v okviru spektra lahko bolj ali manj najdemo vsi. Uvedel je celo povsem nov izraz za pojav odvisnosti od spletnih omrežij, imenoval ga je digitalni avtizem. Zaznal je velik problem sprejemanja oseb s podobnimi diagnozami zunaj družine, v ožji in širši okolici. Kot strokovnjak se je srečal s stisko staršev otrok s to motnjo, sprejel je klic na pomoč in se podal na pot iskanja sprejemanja in razumevanja drugačnosti.

Schmidtov priročnik je dragoceno gradivo, saj se spopada s predstavnim svetom otroka z avtizmom in ga opisuje iz vidika osebe s to motnjo. Zgodbe resničnih ljudi poudarijo boj velikokrat preobremenjenih staršev in svojcev za pravice otroka s posebnimi potrebami. Poudarijo pa tudi brezmejno ljubezen, ki jo dajejo drug drugemu. Izraz vesoljci v naslovu je uporabljen nagajivo in z mero humorja, saj želi avtor poudariti, da smo vesoljci vsi in da plujemo na isti vesoljski ladji. Dragoceno gorivo skupne ladje bodo sprejemanje drug drugega, ljubezen in solidarnost.

Knjiga je namenjena staršem in vsem strokovnjakom, ki se srečujejo z osebami s posebnimi potrebami (pedagogom, zdravnikom, socialnim delavcem, terapevtom). Priporočali bi jo tudi vsem bodočim strokovnjakom.

RECENZIJA BUKLA

Bill Gates in Bob Dylan nista le bogataš in lanskoletni Nobelov nagrajenec za literaturo, marveč tudi osebi z Aspergerjevim sindromom. Čeprav se klinični psiholog Schmidt v sodelovanju z ženo, socialno pedagoginjo, in sinom, doktorjem toksikologije, v priročniku ukvarja z destigmatizacijo in sprejemanjem oseb s posebnimi potrebami (ter opozarja na pazljivost pri etiketiranju), knjiga nosi univerzalno sporočilo, da je vsak izmed nas pravzaprav svojevrsten vesoljec. Ali človek. Berljivo, razigrano in hkrati resnobno pojasni zasnovo, razvoj in značilnost oseb z avtizmom in/ali nekaterimi drugimi duševnimi motnjami, pojasni številne bolj ali manj problematične situacije, v katerih se znajdejo te osebe, njihovi svojci in učitelji, ter navede mnoge praktične nasvete, kako s temi značilnostmi ravnati in drugačnost prepoznavati kot obogatitev. Knjiga ne bo našla primernege mesta le med strokovnimi delavci in starši otrok s posebnimi potrebami, katerim je v prvi vrsti namenjena, temveč bo zaradi vsebovanih modrosti in namigov ter resničnih zgodb dobrodošla vsakemu, ki ga medosebni odnosi tako ali drugače vznemirjajo.

Diana Volčjak, Bukla 131

<https://www.bukla.si/>

Liz Hannah

Učenje mlajših otrok z motnjami avtističnega spektra;

Priročnik za starše in strokovnjake v rednih šolah in vrtcih;

Izdalo Društvo Center za avtizem 2009

Liz Hannah je pri tej zelo uporabni knjigi sodelovala z ilustratorjem Steveom Lockettom. Gre za neprecenljiv vir za vse, ki živijo in delajo z mlajšimi otroki z motnjami avtističnega spektra. Vsebina vključuje ključne informacije in številne koristne strategije, ki bodo pomagale tistim z manj znanja o avtizmu pa tudi izkušenim staršem ter učiteljem.

Knjiga je namenjena staršem in strokovnjakom v šolah in vrtcih, ki poučujejo otroke z motnjami avtističnega spektra, stare od tri do sedem let. Knjiga daje praktične nasvete in vsebuje preskušene in preverjene zamisli, ki bodo pomagale vam in otrokom uspešno sodelovati, se skupaj igrati in predvsem se učiti za življenje.

Iz vsebine:

Potrebe otrok z motnjami avtističnega spektra
Razvijanje zgodnje komunikacije
Zgodnje učenje: osnovne veščine
Strukturirano poučevanje
Opismenjevanje
Učenje razumevanja števil
Razvijanje socialne interakcije
Pomanjkanje domišljije in prilagodljivega mišljenja
Strategije za oporo vedenju

<https://www.avtizem.net/trgovina>

Tony Attwood

Aspergerjev sindrom

Priročnik za starše in strokovne delavce

izdal Megaton, 2007

Tony Atwood je klinični psiholog, specializiran za področje Aspergerjevega sindroma in ima na tem področju bogate izkušnje iz svoje petindvajsetletne prakse dela z ljudmi s tem sindromom.

V priročniku lahko izveste veliko o nenavadnih karakteristikah Aspergerjevega sindroma in spoznate praktične strategije, ki zmanjšajo in omilijo le-te. V knjigi boste našli poglavje o diagnozi, ocenjevanju otroka, opis vseh področij oziroma značilnosti Aspergerjevega sindroma: jezik, socialno vedenje, motorična nespretnost. Poleg tega so predstavljena tudi najpogosteje zastavljena vprašanja v zvezi z Aspergerjevim sindromom. Priročnik nudi zelo uporabne informacije o Aspergerjevem sindromu, ki so podprte z avtorjevimi osebnimi izkušnjami – primeri (iz njegove prakse).

<https://www.prva-os-sg.si/>

Paul Dickinson in Liz Hannah

Lahko se obrne na bolje ...

izdalo društvo Center za avtizem 2008

V knjižici so naslednja poglavja:

- izbruhi jeze
- težave na stranišču
- težave s spanjem
- težave s hranjenjem
- samostojnost,
- obvladovanje obsesivnega in ponavljajočega vedenja
- neprijetno, destruktivno ali nevarno vedenje
- samopoškodovanje.

Liz in Paul sta knjižico napisala preprosto in z namenom, da bi dobili starši nasvete dovolj zgodaj in ne šele, ko se vzorci nekega obnašanja zakoreninijo do te mere, da jih je skoraj nemogoče spremeniti.

Avtorja za zaključek napišeta:

»Sama sva kar nekaj let preživela in delala z otroki z avtizmom, vendar kljub temu še vedno kdaj srečava otroka, ki naju popolnoma preseneti! Takrat morava spet napeti možgane in najti pot do prave rešitve. Zgodilo se je že, da sva se vrnila z obiska v šoli ali pri družini in obsedela v avtu pred pisarno ter razmišljala, kaj lahko narediva. Tako sva v majhni meri občutila frustracije in občutek izgubljenosti, ki jih veliko družin doživlja dan za dnem, ko vzgajajo svoje otroke z avtizmom in jih pripravljajo na svet, ki je zanje zmeden in strašen. Pri težavah, ki jih ima vaš otrok, se boste morda znašli v brezizhodnem položaju, prepričani, da ste poskusili že vse. Obstajajo strokovnjaki, ki vam lahko pomagajo, če jih potrebujete. V pomoč vam bo, če se boste pogovorili z njimi. Tudi drugi starši vam v takšnih situacijah lahko pomagajo. Dali vam bodo kak enostaven predlog ali vam svetovali o strategijah, ki so jih že preizkusili. Vaš zdravnik ali pediater vam na primer lahko svetuje o zdravilih za otrokovo hiperaktivnost. Upava, da vam bo pomagala tudi ta knjižica in vam vsaj malo olajšala življenje. Če sva vas uspela prepričati, da niste čisto sami ter da obstajajo tudi drugi starši, prostovoljne organizacije in celo strokovnjaki, ki vas razumejo in vam želijo pomagati, sva s svojim prispevkom zadovoljna. Želiva vam vse najboljše.«

<https://www.avtizem.net/trgovina>

Suzana Odžić

ŽIVETI (AVTIZEM) Uporabne informacije za starše in vse druge, ki se dnevno srečujejo z avtizmom

Samozaložba 2022

Priročnik je nastal v želji olajšati enega izmed najtežjih začetkov, ki lahko doleti družino – začetek življenja družine z otrokom s posebnimi potrebami. Imeti otroka s posebnimi potrebami pomeni, da življenje poteka drugače, kot bi sicer.

Na spodnji povezavi si lahko prenesete priročnik Suzane Odžić, mamice dvojčkov, ki mata avtizem.

<https://www.zivetiavtizem.si/>

Branka D. Jurišić

Otroci z avtizmom: priročnik za učitelje in starše

Izdal IC Pika, prva izdaja 2016, dopolnjena izdaja 2021

O avtorici knjige Branka D. Jurišić je specialna pedagoginja. Zaradi zanimanja za avtizem se je odločila za študij specialne pedagogike in se zaposlila v prvem oddelku za otroke z avtizmom, ki je bil ustanovljen pred skoraj tridesetimi leti na Centru Janeza Levca Ljubljana. Več kot dvajset let je bila zaposlena v Centru za duševno zdravje Zdravstvenega doma Ljubljana, kjer je sodelovala pri odkrivanju, diagnosticiranju in ocenjevanju otrok z avtizmom, svetovala je družinam in tudi strokovnjakom vrtcev in šol, kako otroke in mladostnike z avtizmom čim bolj vključiti v vsakodnevno življenje. Njena prva knjiga o avtizmu je izšla leta 1991 in je bila takrat za mnoge strokovnjake v Sloveniji prvi učbenik na to temo. Je tudi soavtorica dveh knjig o Aspergerjevem sindromu. O avtizmu je imela več seminarjev in delavnic, sodelovala je pri oblikovanju smernic za celostno obravnavo oseb s spektroavtističnimi motnjami, ki so izšle leta 2009. Zaposlena je v Izobraževalnem centru Pika, kjer izobražuje predvsem strokovnjake iz vrtcev in šol ter tako spoznava njihove potrebe na področju šolanja otrok z avtizmom.

Recenzija knjige

Dr. Branka D. Jurišić skozi opise otrok opiše raznolikost vedenjskih značilnosti otrok z avtističnimi motnjami v različnih razvojnih obdobjih, na različnih delih spektra avtistične motnje in z različnimi pridruženimi težavami ali motnjami. Predstavi uveljavljene znanstvene razlage vedenjskih značilnosti avtistične motnje ter ponuja podrobnejše opise nekaterih učinkovitih terapevtskih intervencij. Avtorica v knjigi predstavlja sodobni pogled na spekter avtističnih motenj, odgovarja na vprašanja o prepoznavanju, razvrščanju in poimenovanju avtističnih motenj, razlogih za hitro naraščanje prepoznanih otrok z avtističnimi motnjami v svetu in pri nas ter ponuja bralcu usmeritve o dokazano učinkovitih terapevtskih postopkih, s katerimi otroke z avtizmom učimo novih spretnosti in želenih vedenj. S povezavami na različne spletne vire usmerja bralca tudi k samostojnemu učenju in poglobljanju znanja s področja učinkovitih intervencij poučevanja. Knjiga slovenske avtorice, specialne pedagoginje z dolgoletnimi izkušnjami poučevanja otrok z avtistično motnjo in nudenja podpore njihovim družinam, je dragocen vir znanja za starše, vzgojitelje, učitelje in druge, s katerim lahko pomagajo otrokom z avtizmom pri učenju in polnejšem vključevanju v družbo.

doc. dr. Jana Kodrič, univ. dipl. psih., specialistka klinične psihologije

<https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/opis-knjige-otroci-z-avtizmom/>

»Izobraževalni center Pika (IC Pika) je organizacijska enota Centra Janeza Levca Ljubljana, ki se ukvarja predvsem s strokovnim izpopolnjevanjem. Namenjen je strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju – vzgojiteljem, učiteljem, vodstvu, svetovalnim delavcem, specialnim pedagogom, ki delajo z otroki in mladostniki s posebnimi potrebami. » predstavitev IC Pika na <https://icpika.si/>

Na spodnji povezavi IC Pika si lahko pogledate gradiva. Nekatera lahko tudi prenesete.

<https://icpika.si/gradiva-za-strokovnjake/>

Erna Žgur in Tjaša Filipčič

Aktivnosti v naravi za razvoj gibalnih in funkcionalnih sposobnosti otrok z avtizmom

Založba UL Pedagoške fakultete, 2020

Predstavitev publikacije s kazalom:

<https://zalozba.pef.uni-lj.si/index.php/zalozba/catalog/book/6>

Monografija predstavlja izsledke enoletnega projekta, v katerem so bile aktivno preizkušane različne gibalne aktivnosti za otroke z avtističnimi ter spremljajočimi motnjami. Izvedeni poligoni v naravi, vodene ter ciljno usmerjene gibalne aktivnosti so lahko dodaten, močan motivacijski dejavnik za izboljšanje ne samo prvin motorike, temveč tudi za izboljšanje socialne, komunikacijske ter interakcijske zmožnosti vključenih otrok. Kot najmočnejši »motivator« za vsakokratno vključevanje otrok v izbrane aktivnosti se je izkazal konj ter z njim vodene terapevtske ter specialno-pedagoške aktivnosti. Monografija na pregleden ter znanstvenostrokoven način predstavi najpogostejše prisotne značilnosti otrok z avtističnimi ter pogosto pridruženimi motnjami s področja intelektualnih primanjkljajev ter spektra senzo-motoričnih primanjkljajev. Predstavljena je tudi vloga gibanja ter športa pri osebah s posebnimi potrebami ter njihov vpliv na kakovost življenja tudi v odraslosti. V zaključnem delu so pregledno predstavljeni izsledki spremljajočih raziskav s področja napredovanja otrok po GMFM testu.

Katarina Habe in Barbara Sicherl Kafol

GLASBA IN AVTIZEM

Založba UL Pedagoške fakultete, 2020

Predstavitev publikacije s kazalom:

<https://zalozba.pef.uni-lj.si/index.php/zalozba/catalog/book/132>

Ukvarjanje z glasbo zajame posameznika celostno, v dialogu »srca, telesa in uma«, ki v različnih neformalnih in formalnih okoljih spodbuja njegov čustveni, socialni, moralni, duhovni, spoznavni, telesni in estetski razvoj. Z glasbeno komunikacijo se namreč vzpostavljajo kompleksne ravni glasbenega in osebnostnega razvoja. Glasba je eno izmed najučinkovitejših sredstev inkluzije, saj s svojo univerzalnostjo nagovarja slehernega posameznika. Še posebej je aktivno ukvarjanje z glasbo, bodisi preko glasbenega izobraževanja bodisi preko glasbene terapije, učinkovito orodje spodbujanja celostnega razvoj pri otrocih z motnjami avtističnega spektra (MAS). Pri otrocih z MAS je namreč glasbeno področje pogostokrat močno področje, saj številni izmed njih izkazujejo nadpovprečne osnovne glasbene sposobnosti, izražajo velik interes za glasbo, glasba pa zanje predstavlja sredstvo strukturiranja, sredstvo komuniciranja in sredstvo grajenja socialnega mostu. Pojavnost otrok z MAS v sodobnem svetu iz leta v leto narašča. V skladu s tem se povečuje tudi potreba po iskanju novih učinkovitih načinov dela z njimi, kjer se je tudi uporaba glasbenih intervencij izkazala kot zelo uspešna.

Namen naše monografije je predstaviti izsledke raziskav o učinkih glasbe na otroke z MAS v Sloveniji ter tudi primere dobrih praks glasbenega izobraževanja in glasbene terapije otrok z MAS v Sloveniji. Ob tem smo želeli podrobno predstaviti tudi teoretična izhodišča predhodnih tujih raziskav na tem področju.

Ivona Milačić

ASPERGERJEV SINDROM ALI VISOKOFUNKCIONALNI AVTIZEM

izdalo Društvo Center za avtizem 2006

**Linda Lee, prevedla in prilagodila za rabo v Sloveniji Suzana Odžić:
Zgodnji znaki avtizma, priročnik za strokovne delavce in starše**

<https://www.zveza-avtizem.eu/2019/06/11/zgodnji-znaki-avtizma-prirocnik-za-strokovne-delavce-in-starse/>

N. Gričar, Š. Rabič Por, B. Bizilj:

Senzorne strategije za vsak dan, vodnik za starše predšolskih otrok

<https://www.zdts.si/jdownloads/Vodniksenzornestrategije.pdf>

revija VoxAlia, katero pripravljajo odrasle osebe z Aspergerjevim sindromom

<http://drustvo-aspi.si/voxalia/download/leto-2020/VoxAlia.pdf>

Delovna skupina pri Ministrstvu za zdravje

Smernice za celostno obravnavo oseb s spektroavtističnimi motnjami

izdalo Ministrstvo za zdravje 2009

Melanšek, Kranjc

Podporna zaposlitev oseb z AS oz. visokofunkcionalnim avtizmom

Priročnik za delodajalce; izdal Center za avtizem 2011

Carol Gray

SOCIAL STORIES

<https://carolgraysocialstories.com/>

.....
Na spodnji povezavi imate še veliko literature v angleškem jeziku

<https://www.emka.si/webapp/wcs/stores/servlet/sl/emkasi/avtizem-in-aspergerjev-sindrom-12381>